

Er is een beeld onthuld...

Peter Nagelkerke is de Eindhovense kunstenaar die het beeld "De Aardappeleters" heeft ontworpen en in brons heeft laten gieten. Het beeld is op 9 december 2015 in het Park in Nuenen onthuld. Tijdens een rondwandeling met bezoekers van Vincentre zullen onze gasten waarschijnlijk ook wel wat meer willen weten over dit beeld. Daarom heb ik een gesprek aangeknoopt met de ontwerper om zo informatie uit de eerste hand te krijgen.

Deze kunstenaar maakte overigens al eerder een monument om de slachtoffers van het sinterklaas-bombardement van 1942 op de binnenstad van Eindhoven te herdenken. Het heeft de vorm van een grote oester die verwijst naar 'Operation Oyster'. Het monument staat op het plein Lichttoren aan de kant van de Mathildelaan in Eindhoven. En ook de beeldhouwde kop van Sien de Groot in het Vincentre is van de hand van Peter Nagelkerke.

Vertaling

De ontwerper van de beeldengroep in het Nuenense Park wijst er al direct op dat hij een eigen realistische 3D-interpretatie heeft willen geven van Vincents beroemde schilderij.

"Daardoor heb ik ook mijn eigen fantasie en persoonlijke interpretaties kunnen toevoegen." De maker vindt het belangrijk dat de mensen dichtbij het beeld kunnen komen, het kunnen aanraken en er min of meer deel van kunnen uitmaken. *"Juist daarom heb ik ook een extra stoel gemaakt, met een schilderskiel en een schilderskistje om het gevoel te geven dat Vincent daar zèlf gezeten zou kunnen hebben,"* zegt de kunstenaar. *"Ook de sokkel is met opzet heel laag gehouden om het beeld voor iedereen toegankelijk te maken."* Het gaat hier in zijn visie om de intimiteit van een Nuenense boerenfamilie aan tafel met Vincent van Gogh als toeschouwer.

Volgens Peter Nagelkerke is dit beeld daarom een eigen, persoonlijke vertaling van Van Goghs meesterwerk De Aardappeleters.

Perspectief

Nagelkerke legt mij uit dat het beeld is ontworpen met een ingebouwd visueel perspectief met de bedoeling om het boerentaferaal zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen. Daarom is bijvoorbeeld de tafel trapeziumvormig en naar achter oplopend om óp de tafel te kunnen kijken. Ook de sokkel met tegelpatroon is zodanig gemaakt dat deze aan de rechterzijde het perspectief versterkt in de richting van de Clemenskerk.

En dan wijst de kunstenaar mij op de plaatsing van het beeld. *"Ook die positie is niet toevallig!"* De familie zit juist met de rug naar de kerk omdat indertijd pastoor Pauwels zijn parochianen zou hebben verboden om voor de schilder Vincent van Gogh, *'dat gekke schildersmenneke'*, te poseren. Maar daar trokken zij zich weinig van aan!

De beeldengroep is door Eindhovense bronggieter Frank Minnen gegoten met meer dan 125 mallen en is daarna gelast samengesteld. Het is juist grof uitgevoerd om de penseelstreken en de lichtval van het schilderij tot recht te laten komen in de patinerings. Deze is overigens ook in de kleur van aardappels, *"stoffig en ongeschild natuurlijk zoals Vincent zelf zei"*. De losse stoel bij dit beeld heeft kunstenaar Nagelkerke zo laten plaatsen dat deze precies in het perspectief staat van de kijkhoek van de bezoekers. *"Dan kunnen die er ook gewoon op gaan zitten"*, zegt hij hoopvol, *"want dat mag best!"*

Aan de stoel hangt Vincents schilderskiel en op de grond, daarnaast, staat zijn schilderskistje. *"De intimiteit van de beeldengroep heb ik zoveel mogelijk tot uitdrukking gebracht om de bezoekers het gevoel te geven erbij te horen. Iedereen, met name blinden en visueel gehandicapte mensen, kan nu ook Vincents meesterwerk in het echt voelen"*, aldus Nagelkerke.

Weggelaten en toegevoegd

Hij licht zijn eigen aanvullingen en interpretaties graag toe. *"De stoelen zijn naar*

oud-Brabants model, zoals op het schilderij, maar enkele spijlen heb ik weg gelaten voor een rustiger geheel. Er is geen tafelkleed maar heel eenvoudig planken die in perspectief zijn uitgevoerd. De wandelstok van de oude boer is weggelaten omdat hij anders te ver van de tafel zou zitten. In mijn beeld zit hij met zijn knuist op tafel. Er is wel een extra vork voor hem neergelegd. En de klompen van de jonge boer, die op het schilderij niet zichtbaar zijn, en de linker helft van zijn gezicht zien we nu wel. De moor aan de zijde van moeder De Groot is weggelaten. De boerderij komt voor op de schetsen van Van Gogh en heb ik hier toegevoegd om de gesloten vorm te completeren.” Zo legt de kunstenaar geduldig uit.

En het donkere figuurtje vooraan op het schilderij, de zogenaamde repoussoir? *“Ik heb er juist voor gekozen om deze figuur (die Van Gogh gebruikte om zijn schilderij meer perspectief te geven, GN) een eigen gezicht te geven. Ik heb haar biddend gepresenteerd, om voor de maaltijd te danken.”*

En net zoals Van Gogh zijn Aardappeleters nauwelijks zichtbaar heeft gesigneerd, zo ook heeft kunstenaar Peter Nagelkerke zijn werk een kleine signatuur meegegeven. Op de achterzijde van de losse stoel is een gestileerde 'PN' met potloodstompje te vinden. Je moet er wel erg goed voor kijken. Maar dat zullen heel wat bezoekers van dit beeld toch wel doen. Al was het maar om met eigen ogen te zien waar de commotie rondom de plaatsing van dit beeld in Nuenen over ging.

Gerard Netten, Vincentre-gids

eerbetoon aan koster Schafrat en zijn vrouw

nòg een klein Van Gogh-beeld

Sinds 23 oktober 2015 staat er een klein Van Gogh-beeld op particuliere grond in Nuenen. Op die dag is namelijk dit bronzen beeldje onthuld in de voortuin van Jef en Maria Kuijten aan het Park 49-51, links naast de H. Clemenskerk.

Zij zijn de bewoners van het huis dat op de plek staat waar in Vincents tijd de kosterwoning stond van koster Johannes Schafrat en zijn vrouw Adriana. Hier heeft Van Gogh zijn Brabantse meesterwerk De Aardappeleters geschilderd. Bij de onthulling waren o.a. aanwezig de achterkleinzoon van de koster, Theo Schafrat en zijn hoogbejaarde tante Ria Ribbens-Schafrat.

Het beeldje dat Vincent van Gogh weergeeft, is bedoeld als eerbetoon aan de familie Schafrat bij wie Vincent bijna 19 maanden in huis is geweest. Aanvankelijk alleen om er te werken, later – na de dood van Vincents vader Theodorus, maart 1885 – ook om er te slapen. Het ruim 20 cm hoge kunstwerk is ontworpen door de Eindhovense kunstenaar Peter Nagelkerke. Het is gegoten door dezelfde bronsgieter als van de beeldengroep in het Park, Frank Minnen uit Eindhoven.